

feladatok megoldása koordinációt igényel. Több ismert és elismert kutatóintézet és egyetem is működik a Kárpát-medencében, léteznek különböző kutatói hálózatok, ezekre lehet támaszkodni, ugyanakkor esetenként még nem eléggé ismertek, erősíthetők, illetve bővíthetők. Alapvetően ezek összefogása a GEWEX célja a PannEx kezdeményezéssel. Emellett az is fontos szempont, hogy a Kárpát-medence földrajzi elhelyezkedése kedvező az uniós források eléréséhez. Ezen kívül a PannEx területe a már létező HyMeX és a Baltic Earth RHP-k célterülete között helyezkedik el, s a három RHP együttműködésének a lehetősége is szerepel a távoli jövő elképzelései között.

2. ábra: A PannEx logó

Első lépések a Regionális Hidroklimatológiai Projekttevékenység útján. A PannEx kezdeményezés első állomása az Eszéki Egyetem Mezőgazdasági Karán 2015. november 9–11. között, „Climate System of the Pannonian Basin” (A Pannon-medence éghajlati rendszere) címmel megrendezett munkaértekezlet volt, amit a GEWEX kezdeményezett. Ezen mintegy 50 fő vett részt Horvátország, Magyarország, Szerbia, Szlovákia, Románia, Csehország és Ausztria területéről. A PannEx elnevezés az első munkaértekezlet címére utal. A rendezvény zárásaként a résztvevők megfogalmazták az általuk legfontosabbnak ítélt kutatási témákat a régióban, s egyetértettek abban, hogy készítenek egy „white book”-ot, amiben ezeknek a háttérét és a megválaszolendő kérdéseket vázolják fel. Az öt legfontosabbnak ítélt „zászlóshajó” kérdés (FQ), s ezek mindegyikét érintő kereszt-kapcsolati „cross cut” (CC) témák az alábbiak:

- FQ1:** A mezőgazdaság alkalmazkodása az időjárási és éghajlati szélsőségekhez
- FQ2:** A levegőminőség alakulása különböző időjárási és éghajlati viszonyok között
- FQ3:** Fenntartható fejlődés
- FQ4:** Vízgazdálkodás, aszályok és árvizek
- FQ5:** Oktatás, tudástranszfer és tájékoztatás
- CC1:** Adatok és meglévő tudás egyesítése
- CC2:** A folyamatok modellezése
- CC3:** A modellek fejlesztése és validálása

Az első találkozó után megalakult a programtanács a PannEx IPC „International Planning Committee”, melynek tagjai: *Branka Ivančan-Picek* (DHMZ, Horvátország), a GEWEX SSG tagja 2017 óta; *Lakatos Mónika* (OMSZ, PannEx elnök); *Adina Croitoru* (Babes-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár); *Danijel Jug* (Eszéki Egyetem, Horvátország); *Vladimir Djurdjevic* (Belgrádi Egyetem, Szerbia); *Weidinger Tamás* (ELTE), *Ivan Guettler* (DHMZ, Horvátország, PannEx titkár). Az IPC vállalta, hogy 2016 júniusára, a Budapestre tervezett második workshopra elkészítik a „white book” első verzióját és a PannEx iránt érdeklődő közösség elé tárják. A második összejevetelre több mint 60 fő regisztrált, 37 előadást és 27 posztert mutattak be a résztvevők. A „white book” is terítékre került, az anyagához számos szerző és lektor hozzájárult a régióból. Közel 100 oldalt tesz ki. Magyarországról e cikk szerzői voltak felelősök egy-egy FQ, illetve CC téma kidolgozásáért.

Weidinger Tamás az FQ2, *Lakatos Mónika* az FQ4 és *Bihari Zita* a CC1 téma kidolgozását koordinálta.

A közelmúlt eseményei, tervek. A 3. PannEx Workshopon (Babes-Bolyai Tudomány Egyetem, Kolozsvár, 2017. március 20–22.) folytatódott a PannEx fehér könyvének véleményezése, javítása, kiegészítése, és a kutatási terv főbb elemeit is megvitaták a résztvevők. 2016. novemberben, illetve decemberben két hazai PannEx Szemináriumot is rendeztünk: „A mezőgazdasági tevékenységek alkalmazkodása az időjárási és éghajlati szélsőségekhez, illetve „Land Degradation Neutrality” címmel. Az előadói napok előadásai az MTA Meteorológiai Tudományos Bizottság honlapján elérhetők (*MTB rendezvények*). A GEWEX NEWS-ban is hírt adtak a kárpát-medencei együttműködésről (*Lakatos et al.*, 2017). A PannEx honlapján további és még részletesebb információkhoz lehet hozzájutni, valamint lehetőség van a közösséghez való csatlakozásra is (*PannEx*). A kutatási terv megalkotása a legfontosabb mérföldkö ahhoz, hogy a PannEx eljusson az indítványozás fázisából a működő RHP státuszba, jelenleg ezen dolgozik a PannEx IPC. Bízunk az együttműködés sikerében, és abban, hogy kellően nagy ívű, de megvalósítható kutatási terv áll elő, s a megvalósításhoz forrásokat is tudunk majd rendelni.

Irodalom

- Cuxart, J., Jiménez, M. A., Telišman Prtenjak, M. and Grisogono, B.*, 2014: Study of a sea breeze case through momentum, temperature and turbulence budgets. *Journal of Applied Meteorology and Climatology* 53, 2589–2600.
- Cuxart, J., Tatrai, D., Weidinger, T., Kircsi, A., Józsa, J. and Kiss, M.*, 2016: Infrasond as a Detector of Local and Remote Turbulence. *Boundary-layer Meteorology* 159(2), 185–192.
- Jiménez, M. A., Simó, G., Wrenger, B., Telišman-Prtenjak, M., Guijarro, J. A. and Cuxart, J.*, 2016: Morning transition case between the land and the sea breeze regimes. *Atmospheric Research* 172, 95–108.
- Lakatos, M., Güttler, I., Djurdjevic, V., Croitoru, A., Weidinger, T., Jug, D., Ivančan-Picek, B., Cuxart, J.*, 2017: The Pannonian Basin Experiment (PannEx). *Gewex News* 27(1) 5–6.
- Lee, B.*, 2016: 42. Meteorológiai Tudományos Napok: A vízgazdálkodás meteorológiai vonatkozásai. *MTA*, 2016. 11. 24–25., Budapest. *MTB rendezvények*, <http://mtb.met.hu/rendezvenyek/>
- PannEx*, <https://sites.google.com/site/projectpannex/>
- Ruti, P. M., Somot, S., Giorgi, F., Dubois, C., Flaounas, E., Obermann, A., Dell'Aquila, A., Pisacane, G., Harzallah, A., Lombardi, E., Ahrens, B., Akhtar, N., Alias, A., Arsouze, T., Aznar, R., Bastin, S., Bartholy, J., Béranger, K., Beuvier, J., Bouffies-Cloché, S., Brauch, J., Cabos, W., Calmanti, S., Calvet, J.-C., Carrillo, A., Conte, D., Coppola, E., Djurdjevic, V., Drobinski, P., Elizalde-Arellano, A., Gaertner, M., Galán, P., Gallardo, C., Gualdi, S., Goncalves, M., Jorba, O., Jordà, G., L'Heveder, B., Lebeaupin-Brossier, C., Li, L., Liguori, G., Lionello, P., Maciàs, D., Nabat, P., Öno, B., Raikovic, B., Ramage, K., Sevaut, F., Sannino, G., Struglia, M. V., Sanna, A., Torma, C. and Vervatis, V.*, 2016: Med-CORDEX Initiative for Mediterranean Climate Studies. *Bulletin of the American Meteorological Society* 97.7, 1187–1208.
- Weidinger, T., Cuxart, J., Gyöngyösi, A. Z., Wrenger, B., Istenes, Z., Botyán, Z., Simó, G., Tatrai, D., Jericevic, A., Matjajac, B. and Kiss, M.*, 2014: An experimental and numerical study of the ABL structure in the Pannonian Plain (PABLS13). *In 21st Symposium on boundary layers and turbulence*, 9–13.